

مطالعات اجتماعی پایه نهم

درس های ۱۷ تا ۲۴

اسفند ۱۳۹۸

- ۱- بطور کلی، فرهنگ یک جامعه شیوه زندگی آن جامعه است. صفحه ۱۱۴
- ۲- جامعه بدون فرهنگ وجود ندارد و فرهنگ هم بدون جامعه بوجود نمی آید. صفحه ۱۱۴
- ۳- فرهنگ پدیده ای آموختنی است. صفحه ۱۱۵
- ۴- فرهنگ از راه آموزش و تربیت از نسلی به نسل دیگر منتقل می شود. صفحه ۱۱۵
- ۵- فرهنگ در جریان اجتماعی شدن آموخته می شود. صفحه ۱۱۵
- ۶- اجتماعی شدن یا جامعه پذیری را تعریف کنید. صفحه ۱۱۵
اجتماعی شدن فرآیندی طولانی مدت از تولد تا آخر عمر است که افراد از طریق آن، زندگی در جامعه را می آموزند و خود را با آن منطبق می کنند.
- ۷- فرآیند اجتماعی شدن، نخست در خانواده رخ می دهد. صفحه ۱۱۵
- ۸- خانواده اولین و مهم ترین کانون اجتماعی شدن فرد است. صفحه ۱۱۵
- ۹- علاوه بر خانواده (با بزرگتر شدن فرد)، چگونه زندگی در جامعه و سازگاری با آن ها را می آموزد؟ صفحه ۱۱۶
از طریق دوستان و گروه همسالان، رسانه های جمعی، برنامه های آموزشی و تربیتی مدرسه، رفتن به دانشگاه، خدمت سربازی
- ۱۰- لایه های فرهنگ را نام ببرید. صفحه ۱۱۶
(۱) لایه خارجی یا بیرونی مانند نمادها و هنجارها
(۲) لایه عمیق تر مانند ارزش ها و عقاید
- ۱۱- نماد چیست؟ مثال هم بزنید. صفحه ۱۱۶
نماد، نشانه یا نماینده یک پدیده دیگر است برای مثال، علامت ((؟)) نماد پرسش و علامت (!) نماد تعجب است.
- ۱۲- نمادها در جریان روابط اجتماعی بوجود می آیند. صفحه ۱۱۶

۱۳- هنجار را تعریف کنید. صفحه ۱۱۷

- * هنجارها، رفتارهای معینی هستند که در یک گروه یا جامعه پذیرفته شده و متداول اند.
- * به قواعد و شیوه های مورد قبول یک جامعه برای انجام دادن کارهای مختلف، هنجار می گویند.
- * هنجارها در واقع همه عادت ها، آداب و رسوم اجتماعی، قواعد، قوانین و مقررات و را در بر می گیرد.

۱۴- مهمترین دلایل پیروی از هنجارها را بنویسید. صفحه ۱۱۷

- ۱- اعتقاد به آن ها
- ۲- حفظ آبرو و احترام
- ۳- ترس از مجازات

۱۵- ارزش چیست؟ مثال بزنید. صفحه ۱۱۸

ارزش یعنی اینکه ما، اموری را خوب، مطلوب و مثبت تلقی کنیم. هر فرد یا اعضای گروه و جامعه، اموری را با ارزش می دانند و امور دیگری را ناپسند می دانند مانند احترام به سالمندان - شهادت طلبی - صداقت - اهل مطالعه بودن - ساده زیستی - ایثار - پرهیز از دخانیات - داشتن مدرک دانشگاهی - انفاق - مشهور شدن - فخر فروشی

۱۶- ارزش های انسانی و اجتماعی را تعریف و مثال بزنید. صفحه ۱۱۸

آن دسته از ارزش ها هستند که همه انسان ها یا اغلب افراد یک جامعه آن را خوب و مطلوب می دانند مانند شجاعت، صداقت، کمک به دیگران، دفاع از کشور، احترام به سالمندان

۱۷- یکی از عوامل مهمی که در شکل گیری ارزش ها موثر است را نام برده و مثال بزنید. صفحه ۱۱۸

عقاید دینی، برای مثال صدقه دادن و انفاق برای فرد مسلمان یک ارزش است و این ارزش ناشی از اعتقادی است که آن فرد به جلب خشنودی خداوند و اطاعت از او دارد.

۱۸- عوامل مختلفی که می توانند نمادها، ارزش ها و هنجارهای یک جامعه را تغییر دهند کدامند؟ صفحه ۱۱۹

- ۱- پیشرفت های صنعتی و فناوری
- ۲- رسانه های جمعی
- ۳- نفوذ فرهنگی بیگانگان و کشورهای سلطه گر

۱- هویت چیست؟ و چه تفاوتی بین انسان و سایر موجودات زنده است؟ صفحه ۱۲۰

۲- انواع هویت را نام ببرید: ۱- هویت فردی ۲- هویت اجتماعی صفحه ۱۲۱

۳- هویت فردی شامل دو بخش ویژگی های جسمانی و روانی است. صفحه ۱۲۱

۴- برای هویت جسمانی مثال بزنید. صفحه ۱۲۱
ویژگی هایی مانند جنسیت، قد، وزن، سن، گروه خونی هویت جسمانی را تشکیل می دهند

۵- برای ویژگی غیر جسمانی (اخلاقی و روانی) مثال بزنید. صفحه ۱۲۱
صبور بودن، زود رنج بودن، داشتن اراده، امیدوار بودن، لجوج بودن، به هنر علاقه داشتن

۶- هویت اجتماعی چیست؟ صفحه ۱۲۱
افراد با عضویت در گروه های مختلف اجتماعی هویت اجتماعی بدست می آورند و از طریق ارتباط با جامعه هویت اجتماعی افراد شکل می گیرد

۷- تفاوت ویژگی های انتسابی و اکتسابی چیست؟ صفحه ۱۲۲
ما در شکل گیری بعضی از ویژگی های خود نقشی نداریم. برای مثال جنسیت، مکان تولد، پدر و مادر و شکل و قیافه خود را انتخاب نمی کنیم که به آن ها ویژگی های انتسابی می گویند ولی در بسیاری از ویژگی های خود نقش داریم. برای مثال صفات اخلاقی یا اجتماعی خود را انتخاب می کنیم و به آن ها شکل می دهیم که به آن ها ویژگی های اکتسابی می گویند.

۸- یکی از مراتب هویت اجتماعی هویت ملی است که به یک ملت مربوط می شود. صفحه ۱۲۳

۹- عناصر هویت یک ملت کدامند؟ صفحه ۱۲۳

۱- فرهنگ (جامعه) ۲- تاریخ (زمان) ۳- سرزمین (مکان)

۱۰- مهم ترین ویژگی های مشترک جامعه ایرانی را نام ببرید. صفحه ۱۲۳ و ۱۲۴ و ۱۲۵

۱- ما در سرزمین ایران زندگی می کنیم ۲- ما مسلمانیم ۳- ما تاریخ کهن و میراث فرهنگی غنی داریم

۴- زبان مشترک ما فارسی است ۵- انقلاب اسلامی نمایانگر آرمان های والای جامعه ماست

۱۱- چرا سرزمین از مهم ترین عناصر شکل دهندهٔ هویت ملی است؟ صفحه ۱۲۳

زیرا مردمی که در یک سرزمین زندگی می کنند احساس خاصی نسبت به سرزمین خود دارند. به شکلی که وظیفه خود می دانند تا پای جان از آن دفاع کنند.

۱۲- تاریخ ایران چه تأثیری بر فرهنگ ایرانیان گذاشت؟ صفحه ۱۲۴

ایران جایگاه تمدن های باستانی بوده است و بیش از چند هزار سال قدمت دارد و پس از ورود اسلام به ایران، عقاید و ارزش های اسلامی دگرگونی بزرگی در فرهنگ ایرانیان پدید آورد.

۱۳- زبان فارسی چه نقشی در هویت ملی دارد؟ صفحه ۱۲۵

زبان فارسی موجب انتقال میراث فرهنگی است و همواره عامل وحدت اقوام ایرانی بوده است و آن ها ضمن استفاده از زبان محلی خود، ده ها اثر ادبی و علمی و فرهنگی به زبان فارسی پدید آورده اند.

درس ۱۹

- ۱- بنیان خانواده بر استوار است. (ازدواج) صفحه ۱۲۸
- ۲- واحد بنیادین جامعه و کانون رشد و تعالی انسان است. (خانواده) صفحه ۱۲۸
- ۳- کارکردهای خانواده کدامند؟ صفحه ۱۲۸
- الف: فرزندآوری و تجدید نسل ب: حمایت و مراقبت ج: جامعه پذیری و تربیت
- ۴- اولین شرط بقای هر جامعه ای آن است. (جمعیت) صفحه ۱۲۸
- ۵- خانواده مهمترین کانون حمایت و مراقبت از افراد است. (عاطفی) صفحه ۱۲۹
- ۶- خانواده به چه روش هایی می تواند اعضای خود را اجتماعی کند؟ صفحه ۱۳۲
- الف) گفت و گو ب) تشویق ج) تنبیه
- ۷- اجتماعی شدن در زندگی فرد رخ می دهد اما مهمترین مرحله ی آن دوران افراد در خانواده است. (سراسر - اولیه ی زندگی) صفحه ۱۳۰

درس ۲۰

- ۱- منظور از خانواده متعادل چیست؟ خانواده ای که بتواند وظایف خود را به خوبی انجام دهد. صفحه ۱۳۳
- ۲- اولین گام در راه تشکیل یک خانواده سالم و متعادل است. (دقت در انتخاب همسر) صفحه ۱۳۳
- ۳- از دیدگاه اسلام مهمترین عاملی که در انتخاب همسر باید توجه کرد چیست؟ (ایمان و اعتقادات دینی افراد) صفحه ۱۳۳
- ۴- منظور از اصالت خانواده چیست؟ یعنی فردی که به عنوان همسر انتخاب می شود، در خانواده ای صالح و اهل ایمان و تقوا پرورش یافته باشد. صفحه ۱۳۳
- ۵- چگونه می توان از بروز ناسازگاری های بین زن و شوهر جلوگیری کرد؟ صفحه ۱۳۴
- ۱- گذراندن آموزش های خانواده قبل ازدواج
- ۲- مشاوره با افراد دارای صلاحیت
- ۳- رعایت اخلاق و آداب همسر داری مثل خوش خلقی، گذشت کردن، قدردانی از زحمات همسر

۶- مشکلات و معایب تک فرزندی را بنویسید. صفحه ۱۳۵

۱- تجربه اجتماعی شدن و رشد اجتماعی کودکان کاهش می یابد.

۲- از لذت ارتباطات وسیع تر خانوادگی و حمایت و محبت برادر یا خواهر محروم می شوند .

۷- یک خانواده ممکن است با چه مشکلاتی روبرو شود؟ وظایف خانواده در این مواقع چیست؟ صفحه ۱۳۸

یک خانواده ممکن است با مشکلات گوناگون از قبیل بیکاری، فقر، بیماری شدید طولانی و غیره روبرو شود.

در این مواقع اعضای خانواده باید با توکل به خدا، صبر، شکیبایی، مشکلات را مدیریت کنند و نگذارند خانواده دچار بحران شده و آسیب ببیند.

۸- منظور از صله ی ارحام چیست؟ صفحه ۱۳۸

افراد به دیدار خویشاوندان خود بروند و از یکدیگر خبر بگیرند و اگر نیازی داشتند به آن ها کمک کنند. کمک مالی به خویشاوندان جزء صله ارحام محسوب می شود .

۹- چه عواملی موجب ناسازگاری والدین و فرزندان می شود ؟ صفحه ۱۳۶

گاهی در مراحل از زندگی ، انتظارات یکدیگر را برآورده نمی کنند ، کودکان می خواهند نقش فعال تری در اجتماعی شدن خود داشته باشند اما ممکن است پدر و مادر این تغییرات را جدی نگیرند ، فرزندان حقوق والدین را ادا نمی کنند ، در جوامع صنعتی امروزی پدر و مادرها وقت کمتری را به گفت و گو با فرزندان اختصاص می دهند .

۱۰- چگونه می توان از بروز ناسازگاری بین والدین و فرزندان جلوگیری نمود ؟ صفحه ۱۳۷

پدر و مادر برای گفت و گو با فرزندان وقت بگذارند و جلساتی با حضور والدین و مشاوران خبره که در آن فرزندان و والدین بتوانند مسائل خود را بگویند ، مفید است .

درس ۲۱

۱- چرا جامعه به حکومت نیاز اساسی دارد و نمی تواند بدون وجود حکومت باقی بماند؟ صفحه ۱۴۲
زیرا در زندگی اجتماعی نیاز های مشترکی وجود دارد و افراد برای تنظیم امور خود به قوانین و مقرراتی نیاز دارند هم چنین برای اجرای قوانین و حل اختلافات و برقراری امنیت به حکومت نیاز دارند.

۲- برخی از مهمترین وظایف حکومت ها را بنویسید. صفحه ۱۴۲
الف) وضع قوانین و مقررات ب) اجرای قوانین ج) برقراری نظم و امنیت د) تعلیم و تربیت

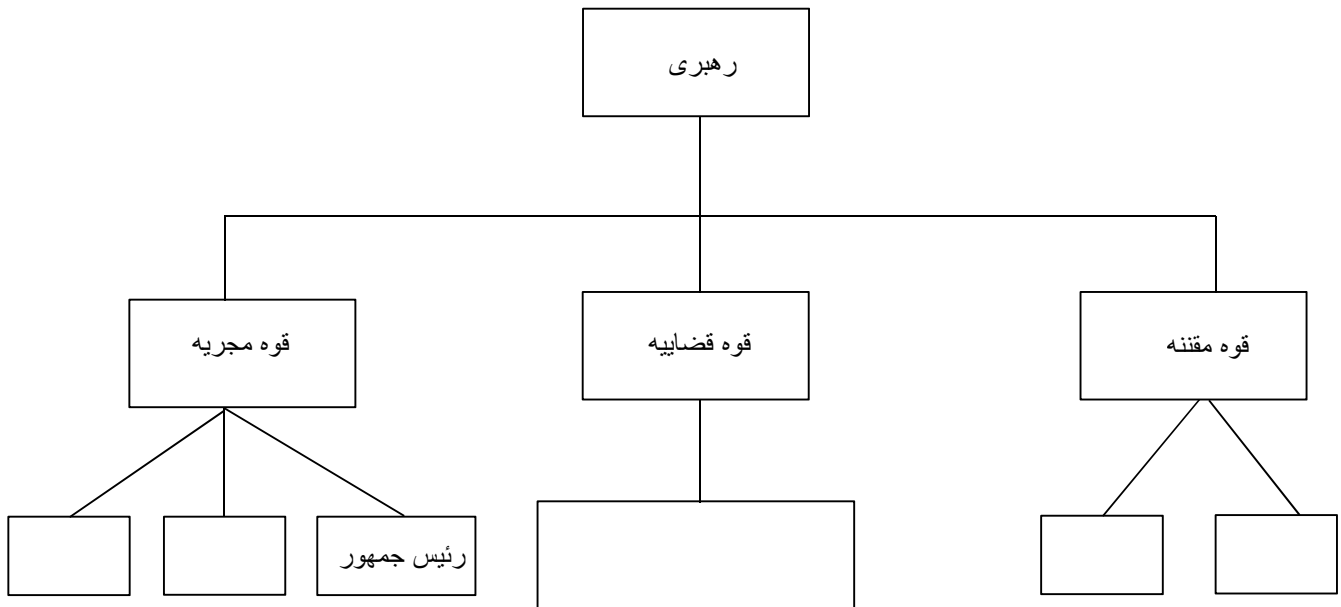
۳- در جهان بینی توحیدی اسلام، حق مالکیت مطلق همه موجودات و پدیده های جهان فقط متعلق به
(خداست) صفحه ۱۴۳

۴- جمهوری اسلامی یعنی چه ؟ صفحه ۱۴۴
کلمه ی جمهوری نشان می دهد که شکل حکومت جمهوری است و در آن حق انتخاب و مشارکت مردم در حکومت به رسمیت شناخته می شود. کلمه ی اسلامی یعنی کشور با اصول و قوانین اسلامی اداره می شود.

۵- مهم ترین رکن حکومت اسلامی آن است. (رهبری) صفحه ۱۴۴

۶- رهبری در جمهوری اسلامی ایران بر پایه ی است. (ولایت فقیه) صفحه ۱۴۴

۷- صفات و خصوصیت رهبر چیست ؟ صفحه ۱۴۵
فقیه عادل و با تقوا، آگاه به زمان، شجاع، مدیر و مدبر

۹- برخی از وظایف و اختیارات رهبر جمهوری اسلامی را نام ببرید.

الف) تعیین سیاست های کلی نظام و نظارت بر حسن اجرای آن ها

ب) فرماندهی کل نیروهای مسلح

ج) عفو یا تخفیف مجازات محکومان در حدود موازین اسلامی

د) نصب و عزل قبول استعفای فقهای شورای نگهبان ، رئیس قوه قضائیه ، رئیس سازمان صدا و سیما ، فرماندهان

نیروهای نظامی و انتظامی و سپاه پاسداران

۱۰- اعضای شوراهای اسلامی شهر و روستا چگونه انتخاب می شوند ؟ چه هدفی دارند ؟ صفحه ۱۴۷

اعضای این شوراها را مردم منطقه یا محل انتخاب می کنند .

شوراهای اسلامی با هدف همکاری مردم برای پیشبرد برنامه های اجتماعی ، فرهنگی ، اقتصادی و عمرانی ، با توجه به

شرایط و مقتضیات هر منطقه از کشور تشکیل می شوند .

سوال

درس ۲۲

- ۱- شهروندی چیست؟ صفحه ۱۴۸
شهروندی ارتباطی است که افراد را به یک حکومت مشخص پیوند می دهد و در نتیجه برای فرد و حکومت، حقوق و تکالیفی ایجاد می شود.
- ۲- چه مرجعی حقوق و تکالیف شهروندی را مشخص می کند؟ صفحه ۱۴۸
قوانین هر کشور به ویژه قانون اساسی آن، حقوق و تکالیف شهروندی را معین می کند.
- ۳- اینکه حکومت در وضع قوانین و اجرای قوانین و نظارت بر اجرای قوانین بین شهروندان تبعیض قائل نشود حق است (حق برخورداری از عدالت قانونی) صفحه ۱۴۹
- ۴- حق برخورداری از عدالت قضایی یعنی چه؟ صفحه ۱۴۹
یعنی شهروندان حق دادخواهی دارند و هر کس می تواند به دادگاه های صالح مراجعه کند و در همه ی دادگاه ها برای خود وکیل مدافع انتخاب کند.
- ۵- حق برخورداری از رفاه و تأمین اجتماعی را توضیح دهید. صفحه ۱۴۹
یعنی کلیه شهروندان
(الف) از بیمه از کار افتادگی، بازنشستگی، معلولیت و غیره استفاده نمایند.
(ب) به مراکز فرهنگی و ورزشی، آتش نشانی، پلیس و غیره دسترسی آسان داشته باشد.
(ج) در محیطی پاک و سالم و بدون آلودگی زندگی کنند.
- ۶- مشارکت سیاسی چیست؟ صفحه ۱۵۰
یعنی اینکه هر شهروند بتواند در امور سیاسی جامعه دخالت کند و در سرنوشت کشور خود نقش داشته باشد.
- ۷- مشارکت سیاسی از چه راههایی صورت می گیرد؟ صفحه ۱۵۰
شرکت در انتخابات، عضویت و همکاری در احزاب و انجمن های سیاسی، شرکت در راه پیمایی ها و تظاهرات
- ۸- در کدام انتخابات مردم بطور مستقیم رأی می دهند؟ صفحه ۱۵۰
انتخاب رئیس جمهور، نمایندگان مجلس شورای اسلامی، اعضای شوراهای شهر و روستا
- ۹- در کدام انتخابات مردم بطور غیرمستقیم شرکت می نمایند؟ صفحه ۱۵۰
در انتخاب رهبری، مردم اعضای مجلس خبرگان را انتخاب و به آن ها رأی می دهند، سپس اعضای مجلس خبرگان که نمایندگان مردم هستند، رهبر را انتخاب می کنند.

۱۰- تکالیف شهروندی را نام ببرید: صفحه ۱۵۲-۱۵۱

۱- رعایت قانون و مقررات ۲- همکاری با دولت ۳- پرداخت مالیات و عوارض ۴- دفاع از کشور

۱۱- مالیات چیست؟ تعریف کنید. صفحه ۱۵۲

مالیات مبلغی است که شهروندان براساس قانون و به صورت بلاعوض به دولت پرداخت می کنند تا صرف هزینه های عمومی کشور شود.

۱۲- عوارض چیست؟ صفحه ۱۵۲

مبلغی است که شهروندان در مقابل دریافت خدمتی از دستگاه های اداری و دولتی به آن ها می پردازند برای مثال عوارض صدور گواهی نامه رانندگی یا عوارض عبور از بزرگراه ها

سوال

درس ۲۳

۱- بهره وری چیست؟ یعنی از بین کارهای ممکن، کار درست را انتخاب کنیم و آن را با روش درست انجام دهیم.
(اثربخشی - کارآیی) صفحه ۱۵۸

۲- راهکارهای مهم برای افزایش بهره وری در زندگی کدامند؟ صفحه ۱۶۰
الف) استفاده مناسب از وقت و زمان
ب) نظم و ترتیب و انضباط در کارها
ج) اصلاح عادت های غلط مصرفی
د) تنظیم جدول بودجه ی اقتصادی

۳- جدول بودجه ی اقتصادی چیست؟ صفحه ۱۶۱
جدولی است که در آن درآمدها و هزینه ها (دخل و خرج) ماهانه ی افراد یا خانواده نوشته می شود که یکی از راهکارهای افزایش بهره وری در زندگی می باشد.

۴- صرفه جویی نیست بلکه مصرف درست و است. (کم مصرف کردن - به اندازه)
صفحه ۱۶۱

بطور مثال با توجه به کمبود آب در کشورمان باید مصرف درست آب را تمرین کنیم .

درس ۲۴

۱- فعالیت اقتصادی یعنی چه؟ تعریف کنید. صفحه ۱۶۲
هر جامعه ای برای ادامه زندگی و رفع نیازهای خود ناگزیر است از منابع طبیعی استفاده کند و وسایل مورد نیاز خود را تولید کند به این کار فعالیت اقتصادی گفته می شود.

۲- منظور از بهره وری سبز چیست؟ صفحه ۱۶۵
یعنی اینکه از ابزارها، روش ها، فناوری های مختلف در همه ی مراحل تولید و توزیع و مصرف به گونه ای استفاده کنیم که تأثیرات مضر و منفی فعالیت ها بر محیط زیست به کمترین حد ممکن برسد.

۳- اقتصاد مقاومتی را تعریف کنید. صفحه ۱۶۶
یعنی در شرایط سخت بتوانیم کمترین اتلاف هزینه را داشته باشیم، روی پای خود بایستیم، از تولید ملی حمایت کنیم، از اسراف بپرهیزیم و از منابع و امکانات حداکثر استفاده را ببریم.

۴- نهاد= عواملی که در تولید یک کالا یا خدمت به کار می روند. (ورودی) صفحه ۱۶۸
ستانده= کالا یا خدمتی که تولید می شود، محصول (خروجی)
کارآیی= درست انجام دادن کار، به حداکثر رساندن نسبت ستانده ها به نهادها.
اثربخشی= کار درست را انتخاب کردن و انجام دادن و استفاده از خلاقیت برای رسیدن به وضعیت بهتر.